

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1972

BRNO 1973

NÁLEZY STŘEDOVĚKÉ A NOVOVĚKÉ KERAMIKY V RAKVICÍCH

(okr. Břeclav)

JOSEF UNGER, Regionální muzeum, Mikulov

Při zavádění vodovodu v Rakvicích byly na několika místech narušeny středověké a novověké vrstvy a objekty, obsahující keramiku, zvířecí kosti a mazanici. Výkopové práce sledoval kronikář obce R. Vajbar, který o nich informoval mikulovské muzeum. Během roku byly výkopy několikrát prohlédnuty. Před budovou zdravotního střediska profal vodovodní výkop částečně dochovaný loch. Dochovaná část lochu byla zaměřena. Jedná se o 7 m dlouhou a 0,5–0,8 m širokou chodbu, která na obou stranách měla pokračování. Z chodby odbočovala 0,7 m široká chodbička ústící do kruhového prostoru o průměru asi 1,4 m. Chodby i prostor byly částečně zasypány. Ve sledované části chodby byly pozorovány dvě větrací šachty kruhového průřezu o průměru 10 cm. Materiál pro datování „lochu“ nebyl nalezen. Z dalších míst, především na návsi, byly získány střepy středověké keramiky, mezi nimi i část okraje loštického pohárku s řadou oušek. Kromě toho bylo získáno i střepy keramiky novověké. Nálezy jsou uloženy v mikulovském muzeu př. č. 28/72, 39/72 a 73/72.

Funde mittelalterlicher und neuzeitlicher Keramik in Rakvice (Bez. Břeclav). Bei der Legung einer Wasserleitung wurden an einigen Stellen in Rakvice Schichten einer mittelalterlichen und neuzeitigen Besiedlung gestört. Gewonnen wurde Keramik, unter anderem auch Bruchstücke eines Loschitzer Bechers. Vermessen hat man auch den Teil einer Erdställe.

ANTROPOLOGICKÝ POSUDEK O STŘEDOVĚKÝCH KOSTRÁCH Z NĚMČIČEK¹

(okr. Brno-venkov)

MILAN STLOUKAL, Národní muzeum, Praha

Kostra č. 1 — zlomky z kostry dospělého člověka. Na fragmentech lebky je patrný tlustý horní okraj očních, šupina týlní kosti svědčí svým tvarem pro protažený týl, protuberantia occipitalis externa je 3. stupně, processus mastoideus je středně velký, na lícních kostech jsou mírná tubercula marginalia. Lebku není možno proměřit, z postkranialního skeletu jsou měřitelné pouze obě kosti holenní a na základě jejich délky byla vypočítána výška postavy zeměděleho na 171 cm — vysoká postava. Ve středu diafýsy levé (?) kosti loketní je zřetelný stav po fraktuře, zhojené solidním svalkem v příznivém postavení. Zachován je pouze 11 cm dlouhý kus diafýsy bez konců, který je frakturou a svalkem mírně deformován, takže určení strany není bezpečné.
Závěr: kostra muže, zeměděleho asi ve věku 30–40 let.

Kostra č. 2 — zlomky z kostry dospělého člověka. Na fragmentech lebečních kostí je možno pozorovat první známky srůstání švů, ve zlomcích čelistí se zachovaly zuby stálého chrupu s abrasí 2.–3. stupně. Pro určení pohlaví nejsou vůbec žádné podklady, jen gracilita zlomků napovídá, že jde spíše o pozůstatky ženy.

Závěr: kostra člověka, zeměděleho asi ve věku 40 let, snad ženy.

Kostra č. 3 — zlomky z kostry dospělého člověka. Na fragmentech lebky je možno pozorovat otevřené švy, středně velký mastoid a ve zlomcích čelistí stálý chrup, lužko dolní levé šestky je zhojeno po intravitální ztrátě, abrase 2. stupně. Pro určení pohlaví zeměděleho nejsou žádné podklady.

Závěr: kostra člověka, zeměděleho ve věku adultus (20–40 let)

Kostra č. 4 — zlomky z kostry dospělého člověka. Na fragmentu týlní kosti je patrná výrazná protuberantia occipitalis externa IV. stupně, bradavkové výběžky jsou velké, na levé lícní kosti je výrazné tuberculum marginale. Lambdový šev je plně otevřen, ostatní švy se nezachovaly. Ve zlomcích čelistí je několik alveolů zhojeno po intravitálních ztrátách zubů, abrase stálého chrupu je 3. stupně.

Závěr: kostra pravděpodobně muže, zeměděleho asi ve věku maturus (40–50 let).

P o z n á m k a :

¹ Výzkum Č. Staní v roce 1970. Č. Staňa, Kostrové hroby v Němčičkách (okr. Brno-venkov), PV 1970, 58.

Anthropologisches Gutachten über die mittelalterlichen Skelette aus Nĕmčičky (Bez. Brno-venkov). Von der Grabung in Nĕmčičky bei Brno wurden vier Skelette zur anthropologischen Analyse übergeben, alle verhältnismässig schlecht erhalten, so dass man keines einer metrischen Analyse unterziehen kann.

Skelett Nr. 1 — Mann, 30—40 Jahre

Skelett Nr. 2 — erwachsener Mensch, verstorben im Alter von ungefähr 40 Jahren, nach der auffallenden Grauzitigkeit der Bruchstücke kann eher von Überresten einer Frau erwogen werden.

Skelett Nr. 3 — Skelett eines im Alter adultus gestorbenen Menschen (20—40 Jahre), die Bestimmung des Geschlechtes ist nicht möglich.

Skelett Nr. 4 — wahrscheinlich Überreste eines ca. im Alter von 40—50 Jahren gestorbenen Mannes.

In der Mitte der Diaphyse der linken (?) Elle des Skelettes Nr. 1 ist der Stand nach einer Fraktur klar deutlich, die durch einen soliden Callus in günstiger Stellung verheilt ist. Erhalten blieb nur ein 11 cm lauges Stück der Diaphyse ohne Enden, welches durch die Fraktur und Callus deformiert ist, so dass die Bestimmung der Seite nicht sicher ist (die anderseitige Ulna ist überhaupt nicht erhalten).

ZPRÁVA O POVRCHOVÉM PRŮZKUMU DALŠÍCH PRAVĚKÝCH OPEVNĚNÍ NA KROMĚŘÍŽSKU (okr. Kroměříž)

JOSEF BLÁHA, Okresní muzeum, Kroměříž

(Tab. 71—73)

Popis pravěkého hradiště na vrchu Brdo nad Roštínem, tradující se od dob F. Přikryla,¹ lze na základě novějšího povrchového průzkumu poněkud doplnit. Val rozsáhlého hradiště velmi protáhlého, zhruba elipsovitého tvaru, v podstatě spojuje dva zalesněné vrcholy. Jedná se o vrch „Brdo“ (587,7 m) a bezejmenou kótu č. 135 (586,2 m), vzdálenou od „Brda“ asi 650 m, čímž je dána i delší osa hradiště. Val lze sledovat po celém jeho průběhu (tab. 71 : 1,2; tab. 72 : 1) a je možno identifikovat i pravděpodobný vstup. V areálu se nepodařilo zjistit kulturní vrstvu, avšak starší nálezy svědčí o slezskoplatěnickém stáří hradiště.²

Hradiště nad stráň „Obranica“, v katastru obce Sulimova, bylo popsáno koncem minulého století.³ V terénu se je nepodařilo doložit. Četné terénní rýhy a vlny v těchto místech jsou přírodního původu. Rovněž kulturní vrstva zjištěna nebyla. I. L. Červinka později shledává původ celého omylu v chybné interpretaci dochovaných zbytků vodní nádržky.⁴

Terén v místech pravěkého opevnění na vrchu „Lysina“ v katastru Žop je v současné době špatně přehledný (mladý, nízký les, hustá další vegetace). Údaje starší literatury lze potvrdit. Severovýchodní část areálu obepíná dobře zachovalý val (tab. 72 : 2).⁵ V těchto místech byly též sondáží získány drobné střípky, dovolující rámcově zařazení hradiště do lužického období. Souvislejší kulturní vrstva nalezena nebyla.

Pan J. Kryl z Hulína mě upozornil na stopy opevnění na zalesněném vrchu „Kamenica“, nebo „Kamenná hora“, v katastru Rackové (okr. Gottwaldov). Byl zjištěn asi 100 m dlouhý val, obklopující na jihovýchodní straně pouze z jedné třetiny přibližně kruhový areál hradiště (tab. 73). Kulturní vrstva ani ojedinělé nálezy, umožňující dataci, zjištěny zatím nebyly. Recentní je asi původ částečně opracovaného skalního útvaru uprostřed hradiště (viz název „Kamenná“).

Poznámky:

¹ F. Přikryl, Sv. Kliment u Světíman, 1890, 13.

² Zpráva v archivu AÚ ČSAV Brno.

³ F. Přikryl, ČVMS VII 1890, 19.

⁴ I. L. Červinka, Kroměřížsko v pravěku, Kroměříž 1942, 12; rukopis D—48 v kroměřížském muzeu.

⁵ I. L. Červinka, Pravěká hradiska na Moravě, Kroměříž 1896, 23—24.

Bericht über die Terrainbegehung von weiteren prähistorischen Befestigungen im Raume von Kroměříž (Bez. Kroměříž). Durch Terrainbegehungen wurden einige ältere Angaben von weiteren Burgwällen in der Umgebung von Kroměříž präzisiert. Die Wälle des Burgwalles auf dem Hügel „Brdo“ im Kataster Roštín umfassen ein sehr langgestrecktes Areal mit der längeren Achse von ca. 650 m. Eine Kulturschicht hat man nicht festgestellt, aber von älteren Funden stammen von dort Schlesisch-platěnicer Scherben.

Den Burgwall im Kataster der Gemeinde Sulimov, aus der älteren Literatur bekannt, konnte man nicht identifizieren. Diese älteren Berichte beruhten offensichtlich auf einer fehlerhaften

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1972

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19

Odpovědný redaktor: Akademik Josef Poulik

Redaktoři: Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Řihovský

Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá

Kresby: Doc. dr. B. Klíma, M. Bálek, A. Životská

Na titulní obálce: laténská spona z Rajhradu

Tiskem: Grafia, n. p., Brno, provozovna 04, Gottwaldova 21

Evidenční číslo ÚVTEI—73332

Vydáno jako rukopis — 450 kusů — neprodejně